

Statsråd Thorhild Widveys tale

Norske Museumsvenners årsmøte på Teknisk Museum i Oslo

13.september 2014

I likhet med hundretusenvis av andre nordmenn, har jeg hatt gleden av å være frivillig i store deler av mitt liv.

Det arbeid ti tusener gjør uegennyttig og ubetalt, år etter år,
gjør oss til en sivilisasjon -
det gjør oss til et velfungerende kollektiv,
det gjør oss til et varmt og bærekraftig samfunn (1)

Frivillighet skaper mangfold, den utfordrer og gjør en forskjell
i våre liv.

Frivillighet er identitetskaping, fremmer helse, bygger demokrati, det er beredskap og det er kunnskap-
og kulturformidling.

Frivillig arbeid danner det lappeteppet av relasjoner som binder mennesker til hverandre og gir livet
mening.

Det at vi engasjerer oss og tar ansvar i nærmiljøet, forebygger ensomhet og bygger fellesskap.

Uten at noen tar ansvar for andre enn seg og sitt, blir det et stusselig samfunn.

Dere gjør en viktig jobb.

Frivillig arbeid på kulturminne- og kulturvernfeltet omfatter innsats fra frivillige organisasjoner, ad-
hoc-grupper og enkeltmennesker.

På kulturminne- og kulturvernfeltet har frivillig innsats både lagt premissene for offentlig politikk,
- og gjort en uvurderlig jobb når det gjelder å løse praktiske oppgaver knyttet til vedlikehold,
istandsetting og formidling.

For dere som frivillige representerer et bredt spekter av kompetanse og erfaring.

Rapporteringen fra museene i Det nasjonale museumsnettverket som får tilskudd fra KUD viser at det
er utført til sammen 180 frivillige årsverk i 2013.

¹ (fra tale 14.01.2014 ved Frivillighet Norges topplederkonferanse).

Til sammenligning er det her ved Teknisk Museum 53 årsverk.

Mens Norsk Folkemuseum har 173 årsverk.

Og da inkluderer det både museet på Bygdøy,

Ibsenmuseet i Henrik Ibsensgate, Gårdstriften ved Bygdø Kongsgård, Eidsvoll 1814 og Bogstad Gård i Sørkedalen

Så 180 årsverk vitner om en stor arbeidsinnsats.

Museums-Norge hadde sett helt annerledes ut uten dere.

Venneforeningene er en av grunnpilarene for det frivillige arbeidet ved museene i Norge.

De har blitt startet med engasjement som motor.

Faktisk så kan mange av venneforeningene, som i Norsk Teknisk Museums tilfelle, skrives tilbake til da museene ble startet.

Den aktive venneforeningen ved Teknisk museum bygger den dag i dag på det samme engasjementet og den samme entusiasmen, som i sin tid medførte at man fikk startet et Teknisk Museum i forbindelse med Verdensutstillingen i 1914.

Jeg vil benytte anledningen til å gratulere med jubileet og innsatsen.

100 år med kontinuerlig dugnadsarbeid og engasjement.

Det er virkelig imponerende.

Venneforeninger er gode støttespillere og bidragsytere praktisk og økonomisk.

Dere støtter og skaper interesse for museets virksomhet, utstillinger, gjenstandssamlinger og arrangementer.

Mange av arrangementene museene har hadde ikke vært mulig uten den frivillige innsatsen dere legger ned.

En del venneforeninger bidrar også med å skaffe midler til ulike prosjekter i form av gaver til museer.

Regjeringen har innført en ny gaveforsterkningsordning for 2014, og den gjelder nettopp museene.

Ordningen er lagt opp slik at private pengegaver til kunstinnkjøp eller til å sette i stand museumsanlegg gir en statlig forsterkning på 25 prosent av gaven.

Regjeringen satte av en pott på 10 mill. kroner nå i 2014, og hittil i år har KUD mottatt søknader om nesten 13 mill. kroner i forsterkning.

KUD har tildelt nesten 420.000 kroner i gaveforsterkning som et direkte resultat av gaver fra museums-venneforeninger.

Fire museer har til nå fått forsterket gaver fra venneforeninger. Fremdeles ligger det flere søknader i bunken.

Norsk Folkemuseum er ett av museene som har fått tilskudd så langt. Jeg har allerede vært og sett på lysthuset som nå er satt i stand og må si at det er inspirerende å se hva museet har fått til.

Men jeg ser at det også finnes utfordringer

Gradvis økning i profesjonalisering i museene har ført til og fører fortsatt til spenninger mellom frivillige og de profesjonelle.

De frivillige føler med rette sterkt eierskap til en institusjon de har vært med på å bygge opp, mens staben kanskje har andre vurderinger bygget på faglige eller økonomiske hensyn.

Den store konsolideringsprosessen i museumslandskapet de siste ti årene har ført til mange slike prosesser i hele landet, der venneforeninger har fått endrede forhold til de institusjonene de er venner av.

Både museer og venneforeninger er klare over disse utfordringene.

De innser at det er viktig med rolle- og forventningsavklaring mellom museum og venner for å få til godt samarbeid.

Personlig kjemi, tradisjon og kommunikasjon spiller en viktig rolle i et slikt samarbeid.

ICOMs etiske regler, som er et viktig fundament for museenes virksomhet, trekker opp følgende prinsipp i tilknytning til relasjoner mellom museer og venneforeninger:

Museer skal skape et gunstig miljø for støtte fra lokalsamfunnet, for eksempel venneforeninger og andre støtteorganisasjoner, erkjenne verdien av deres bidrag og fremme et harmonisk felleskap mellom lokalsamfunnet og museets medarbeidere.

Dette innebærer at museene selv har et stort ansvar for å bygge opp gode relasjoner mellom det profesjonelle og det frivillige feltet i sitt nærmiljø.

Jeg mener frivillighetens rolle i museumssektoren nå er aktuell som aldri før.

Museene må våge å tenke nytt og kreativt for å skaffe seg ytterligere økonomisk handlingsrom – egeninntekter og frivillighet er viktige stikkord.

Venneforeningenes innsats og engasjement er en veletablert tradisjon som det utvilsomt er verdt å bygge videre på.

Men samtidig må det tenkes nytt om hvordan frivillighet kan nyttes som en ressurs også i profesjonell museumsdrift.

Og det forutsetter at venneforeningene kan mobilisere medlemmer til en innsats som museene har behov for.

For skal dette lykkes er det viktig at dere fremdeles motiveres til en frivillig innsats.

At dere fremdeles opplever eierskap, og at den uvurderlige kunnskapen dere sitter med blir satt pris på. Men først og fremst at dere fortsatt har lyst til å bruke deres tid og kompetanse til beste for museet.

Takk for den jobben dere gjør. Og lykke til med årsmøtet, men mest av alt; Lykke til med den viktige jobben dere gjør for formidling av norsk kunst- og kulturhistorie.